

*Н. А. Добрянська,
д. е. н. професор кафедри економічної теорії і економіки підприємства,
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса
Т. С. Поліщук,
студентка 6-го курсу ОКР «Магістр» економічного факультету,
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА ЙОГО АНАЛІЗ

*N. An. Dobriansky,
doctor of Sciences (Economics), assistant professor of department economics and business economics,
Odessa State Agrarian University,
T. S. Polishchuk,
magistr 6th year ekonomichny faculty, Odessa state agrarian university*

BALANCE SHEET AND ITS ANALYSIS

За умов ринкових відносин, істотного розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності, зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності, оздоровлення підприємств та виходу їх з кризового стану. У статті проведено дослідження фінансового стану підприємства, результати його діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства.

Relevance of the research work is to have a clear picture of the financial position of the company, must be able to properly allocate resources, identify areas of development, identify the main issues that need adjustment. What is the financial position? Located in a stage lift it or reduce its activity? How effectively running the company? All the answers can be found by examining the financial statements. This article presents the research enterprise financial condition, results of operations, cash flows and changes in equity of the company.

Ключові слова: *Оздоровлення підприємства, ліквідність, платоспроможність, ресурси, ринкові відносини, фінансовий стан, фінансово-економічна діяльність.*

Keywords: *Recovery of enterprises, liquidity, solvency, resources, market conditions, financial condition, financial and economic activity.*

Постановка проблеми.

Проблема аналізу бухгалтерського балансу полягає у тому, щоб мати чітку уяву про фінансовий стан підприємства, потрібно вміти правильно розподілити ресурси, виявити напрями його розвитку, визначити основні питання, які потребують коригування. Який фінансовий стан підприємства? Перебуває воно в стадії підйому чи скорочення своєї діяльності? Наскільки ефективно працює підприємства? Всі ці відповіді можна знайти, вивчивши фінансові звіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемами аналізу фінансового стану підприємства займалися О. О. Шеремет, К. В. Ізмаїлової, А. І. Склабінської, О. Я. Базилінської, Н. М. Даєвої, М. Д. Білика, Н. В. Тарасенко, М. Ф. Огійчука, Н. В. Чебанової, М. С. Пушкаря, В.І. Бачинського, Г. В. Нашкерської та ін., які досліджували інформаційні, теоретичні та методологічні основи аналізу. Крім праць вітчизняних вчених, були використанні нормативні та методологічні джерела, такі, як Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Н (П) С БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова та статистична звітність ПП «Врожай Агро-1».

Цілі статті.

Можна сформулювати такі завдання статті:

- 1) Розкрити теоретичні основи аналізу фінансового стану підприємства;
- 2) Дослідити бухгалтерський баланс як основне джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства;
- 3) Провести аналіз фінансового стану підприємства;
- 4) Спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства;
- 5) Сформулювати висновки та пропозиції щодо удосконалення формування і аналізу інформації у бухгалтерському балансі.

Кожне підприємство регулярно складає звіти про свою фінансово-господарську діяльність. Це необхідно для успішної роботи з інвесторами, кредиторами, покупцями тощо, для науково обґрунтованого планування діяльності підприємства, для визначення бази оподаткування і нарешті, для виконання вимог законодавства [12, с. 37].

Основним звітним документом підприємства є бухгалтерський баланс, який являє собою моментальний знімок фінансово – господарського стану підприємства на певну дату. Баланс дає змогу зробити оцінку найсуттєвіших ознак фірми. Саму процедуру оцінок прийнято називати читанням балансу. Вміння читати баланс – важлива професійна характеристика фінансиста, яка дає йому можливість складати прогнозні баланси й управляти найважливішими фінансовими параметрами підприємства. До того ж уміння читати фінансові звіти допомагає фінансовому аналітику скласти правильну думку про фінансовий стан і виробничу діяльність інших компаній [4, с. 70].

Згідно НП (С) БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. У випадках, передбачених нормативно-правовими актами, складається окремий баланс. Для складання окремого балансу дані первинних документів про господарські операції філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів, виділених підприємством на окремий баланс, а також про господарські операції, які відповідно до законодавства підлягають відображенню в окремому балансі, заносяться до окремих (відкритих для цього відокремленого підрозділу або для відображення господарських операцій з певної діяльності підприємства) регістрів бухгалтерського обліку. За даними окремих регістрів бухгалтерського обліку складаються окремий баланс і відповідні форми фінансової звітності щодо зазначених господарських операцій. Показники окремого балансу і відповідних форм фінансової звітності включаються до балансу і відповідних форм фінансової звітності підприємства. Особливості складання окремого балансу спільної діяльності визначаються національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності. При складанні балансу та відповідних форм фінансової звітності підприємств з урахуванням показників окремого балансу та відповідних форм окремої фінансової звітності інформація про внутрішньогосподарські розрахунки (взаємні зобов'язання у рівній сумі) не наводиться [17, с.3].

Бухгалтерський баланс відображає господарські засоби підприємства в двох аспектах: з одного боку, за їх складом і розміщенням, з другого – за джерелами їх формування і цільовим призначенням. Всі засоби в балансі групуються й узагальнюються в грошовому вимірнику. Для того, щоб відобразити стан засобів, баланс складається на визначений момент, тобто на кінець останнього дня звітного періоду. Через те, що в балансі відображається тільки стан засобів, тобто показники відображаються в статистиці, а не в динаміці, він не характеризує рух і використання засобів та джерел. Цю інформацію отримують з даних поточного бухгалтерського обліку і системи бухгалтерських рахунків [3, с. 68-69]. Структуру Плану рахунків зорієнтовано на потреби складання балансу та інших форм фінансової звітності. Узгодженість бухгалтерських рахунків із Балансом відображено на рис. 1.1.

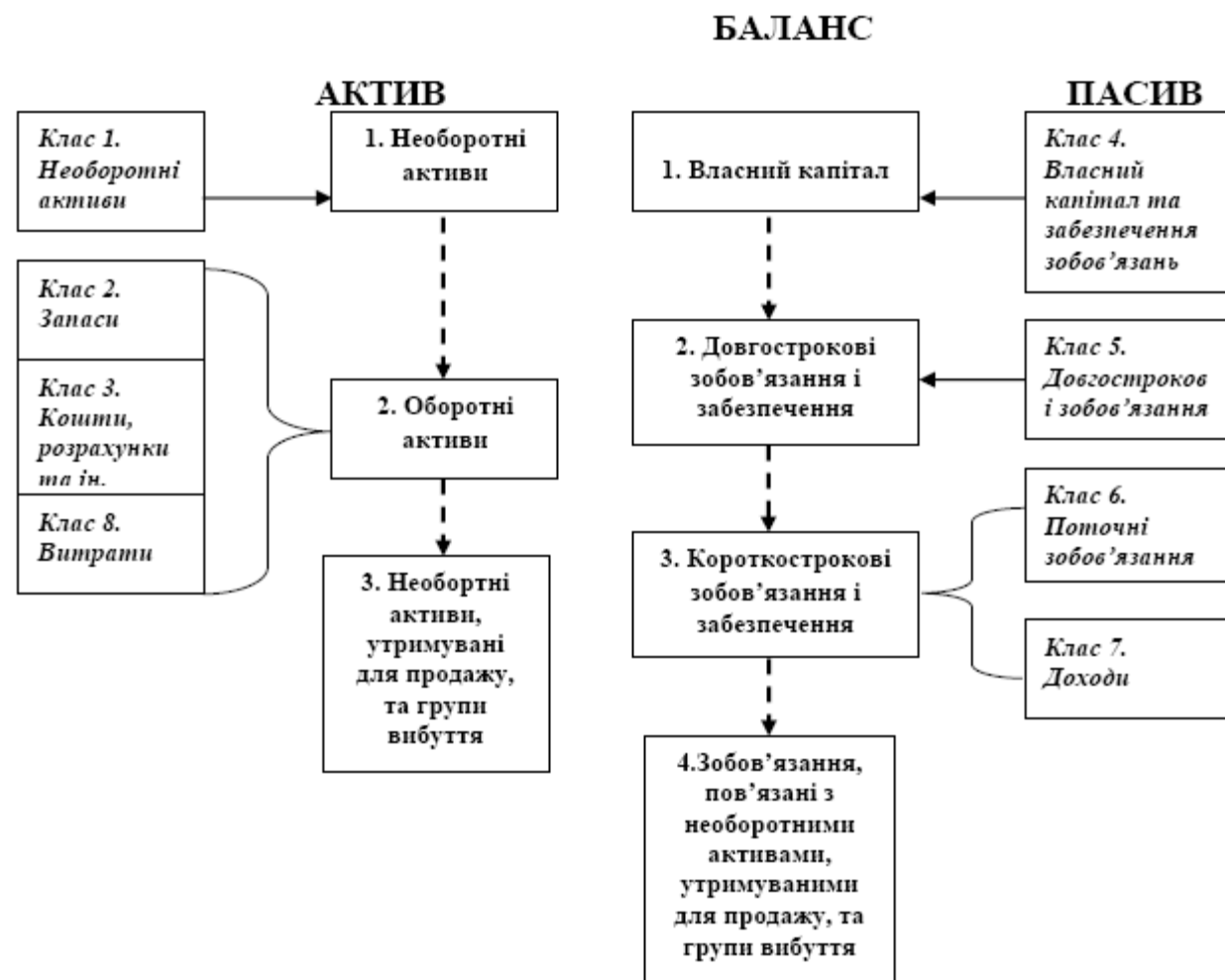

Рис. 1.1 Узгодженість бухгалтерських рахунків із Балансом

Для вивчення фінансового стану підприємства необхідна інформація про економічні ресурси, що ним контролюються, його фінансову структуру, ліквідність та платоспроможність, а також здатність адаптуватися до змін середовища, в якому воно функціонує [10, с. 155]

Основою оцінки, яка найчастіше приймається підприємствами для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Вона, як правило, комбінується з іншими оцінками. Наприклад, запаси, як правило, відображаються за найнижчою з двох оцінок — собівартістю або чистою вартістю реалізації; ринкові цінні папери можуть відображатися за ринковою вартістю, а довгострокові зобов'язання дебіторів відображаються за їхньою теперішньою вартістю. Деякі підприємства використовують як основу поточну собівартість у відповідь на нездатність облікової моделі історичної собівартості відображати вплив зміни цін на немонетарні активи [15, с. 48].

Найбільш інформативною формою для аналізу й оцінки фінансового стану підприємства служить бухгалтерський баланс (форма № 1). Баланс відображає стан майна, власного капіталу та зобов'язань підприємства. За своєю будовою баланс являє собою двосторонню таблицю. Ліва частина, в якій відбивається предметний склад, розміщення і використання майна організації, називається активом балансу. Права частина називається

пасивом балансу і показує величину коштів, вкладених у господарську діяльність організації, форму його участі у створенні майна [21, с. 345].

Структура та зміст балансу змінюються залежно від форм власності, рівня продуктивних сил і розвитку виробничих відносин суспільства.

Баланси класифікують за:

- джерелами складання;
- термінами складання;
- обсягами даних;
- змістом;
- формою.

Схема класифікації балансів наведена на рисунку 1.2.

Усі види балансів називають бухгалтерськими, оскільки їх складають на підставі даних бухгалтерського обліку. Підприємства та організації складають місячну, квартальну і річну звітність, компонентом якої обов'язково є бухгалтерський баланс [1, с. 72]

Отже, основне завдання балансу — передача інформації тим, хто її використовує, для прийняття відповідних рішень. В умовах ринкової економіки фінансова звітність стає важливим засобом комунікації і одним з головних елементів інформаційного забезпечення фінансового аналізу [19, с. 40].

В сучасних умовах господарювання кожне сільськогосподарське підприємство повинно забезпечувати себе відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності. Здатність підприємства забезпечувати свою господарську діяльність фінансовими ресурсами в значній мірі визначається його фінансовим станом [5, с. 85]

Фінансовий стан — це спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Фінансовий стан підприємства може бути стійким, нестійким і кризовим. Здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання та фінансувати свою діяльність на принципах розширеного відтворення свідчить про його стійкий фінансовий стан. Його мета — своєчасне дослідження і усунення недоліків у фінансово — господарській діяльності підприємства та виявлення резервів покращення його фінансового стану [14, с. 255-256].

Найважливішими спеціальними прийомами аналізу фінансового стану є порівняльний або просторовий аналіз. Він забезпечує співставлення показників досліджуваного періоду з аналогічними плановими попередніми, нормативними, середніми або найкращими (еталонними) показниками, які розглядаються як база порівняння. В процесі використанні даного методу аналізу розраховується розмір абсолютних і відносних відхилень порівняльних показників. Обов'язковою умовою зіставлення порівняльних показників є єдність методики їх розрахунків та порівнянність календарних періодів часу [13, с. 47].

Порівняльний аналітичний баланс зводить в одне ціле і систематизує ті розрахунки і прикидки, які зазвичай виконує кожний аналітик, вивчаючи баланс. Схемою порівняльного аналітичного балансу охоплено більшість важливих показників, що характеризують статику і динаміку фінансового стану.

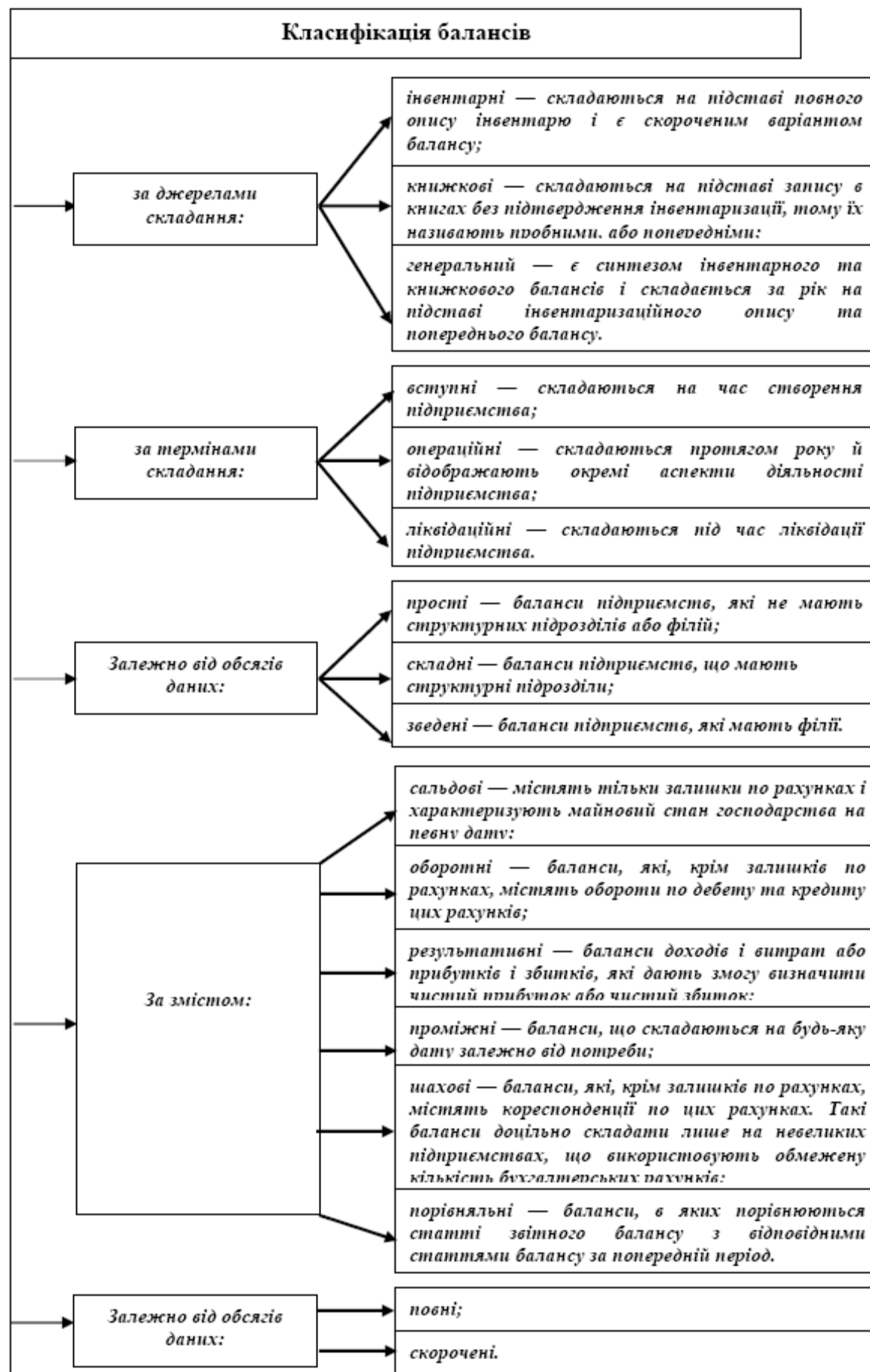

Рис. 1.2. Класифікація балансів

Таблиця 1.1.
Порівняльний аналітичний баланс в ПП «Врожай Агро-1» (станом на кінець 2014 року)

Показники	2012 р.		2013 р.		2014 р.		Відхилення 2014 р. до			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2012р.		2013 р.	
							тис. грн.	%	тис. грн.	%
АКТИВ										
1. Необоротні активи	10429	47,5	9278	48,5	728	5,0	-9701	6,98	-8550	7,81
1.1 Основні засоби	10429	47,5	9278	48,5	728	5,0	-9701	6,98	-8550	7,81
2. Оборотні активи	11530	52,5	9870	51,5	13798	95,0	2268	119,67	3928	139,80
2.1 Запаси	8411	38,3	6519	34,0	6809	46,9	-1602	80,95	290	104,45
2.2 Дебіторська заборгованість	3108	14,1	3142	16,3	5621	38,7	2514	180,86	2479	178,90
2.3 Грошові кошти	11	0,1	5	0,1	1368	9,4	1357	12436,36	1363	27360
2.4 Інші необоротні активи	-	-	204	1,1	-	-	-	-	-204	-
Баланс	21959	100	19148	100	14526	100	-7433	66,15	-4622	75,86
ПАСИВ										
1. Власний капітал	9331	42,5	9331	48,7	9331	64,2	-	100	-	100
1.1 Капітал у дооцінках	-	-	-	-	375	2,6	375	-	375	-
1.2 Нерозподілений прибуток	6482	29,5	6621	34,6	1814	12,5	-4668	27,99	-4807	27,40
2. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	6146	28,0	3196	16,7	3006	20,7	-3140	48,91	-190	94,06
3.1 Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5986	27,3	-	-	37	0,3	-5949	0,62	37	-
3.2 Кредиторська заборгованість по розрахунках	160	0,7	-	-	-	-	-160	-	-	-

3.3 Поточні забезпечення	-	-	91	0,5	163	1,1	163	-	72	179,12
3.4 Інші поточні зобов'язання	-	-	3105	16,2	2806	19,3	2806	-	-299	90,37
Баланс	21959	100	19148	100	14526	100	-7433	66,15	-4622	75,86

Порівняльний баланс фактично включає показники горизонтального і вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз балансу полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються показниками динаміки. Наступною аналітичною процедурою є вертикальний аналіз - представлення фінансового звіту у вигляді відносних показників. Таке подання дозволяє побачити питома вага кожної статті балансу в його загальному підсумку. Аналіз ліквідності балансу в ПП «Врожай Агро-1» наведено у таблиці 1.1.

На підставі наведеної таблиці 1.1 можна зробити наступні висновки. Загальна вартість майна підприємства зменшилась на 7433 тис. грн., що становило 33,85 % у порівнянні з 2012 роком, а у порівнянні з 2013 роком зменшилась на 4622 тис. грн., що становило 24,14 %. Оборотні активи збільшилися за період, але не перебільшили необоротні. Найбільш значно у абсолютному вираженні зменшились Основні засоби на 9701 тис. грн., що становило 93,2 % в порівнянні з 2012 роком, а також на 8550 тис. грн., що становило 92,19 % у порівнянні з 2013 роком. Ще зменшення у абсолютному вираженні зменшились Запаси на 1602 тис. грн в порівнянні з 2012 роком. Спостерігається досить значне зростання дебіторської заборгованості – на 2514 тис. грн., що становило 80,86 % в порівнянні з 2012 роком, а також на 2479 тис. грн., що становило 78,90 % в порівнянні з 2013 роком. Даний факт відображає відволікання частини поточних активів на кредитування споживачів готової продукції, товарів, робіт і послуг організації, дочірніх підприємств та інших дебіторів, що свідчить про фактичну іммобілізацію цієї частини оборотних засобів із виробничого процесу. З іншого боку, дебіторська заборгованість вказує на майбутнє надходження грошових коштів, у разі, якщо організація має платоспроможних дебіторів. Щодо власного капіталу, то у 2012 – 2013 рр. ніякі зміни не відбулися. Довгострокові зобов'язання на ПП «Врожай Агро-1» не ведуться взагалі. Нерозподілений прибуток зменшився на 4668 тис. грн., що становило 72,01 % в порівнянні з 2012 роком, а також на 4807 тис. грн., що становило 72,6 % в порівнянні з 2013 роком. Кредиторська заборгованість по розрахунках зменшилась на 160 тис. грн. в порівнянні з 2012 роком, що є позитивним зрушенням.

Наступним етапом дослідження є аналіз ліквідності і платоспроможності. Під ліквідністю підприємства слід розуміти його здатність покривати поточні зобов'язання оборотними активами, строк перетворення яких у грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань. Отже, основною ознакою ліквідності є формальне перевищення (у вартісній оцінці) оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями. Чим більше є це перевищення, тим сприятливіше буде фінансовий стан підприємства з позиції його ліквідності. Якщо величина оборотних активів недостатньо значна по відношенню до короткострокових зобов'язань, поточний фінансовий стан підприємства нестійкий і може виникнути ситуація, коли підприємство не буде мати достатньо грошових коштів для розрахунків по своїх зобов'язаннях. Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків по короткостроковим зобов'язанням, які потребують негайного сплатення. Ліквідність балансу – це можливість швидко мобілізувати активи для погашення у відповідні строки платіжних зобов'язань. [6, с. 150]

Наступним етапом дослідження є аналіз фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне їх використання є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення безперервного процесу виробництва і реалізації продукції. Метою аналізу фінансової стійкості підприємства є забезпечення його розвитку переважно за рахунок власних коштів при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності при мінімальному рівні підприємницького ризику.

Фінансова стійкість підприємства характеризується системою абсолютних і відносних показників. Узагальнюючим абсолютним показником фінансової стійкості є достатність (або нестача) джерел коштів для формування запасів і витрат, тобто різниця між величиною джерел і загальною величиною запасів і витрат. Поряд з абсолютними показниками фінансову стійкість підприємства визначають також відносні показники (фінансові коефіцієнти), які характеризують структуру джерел фінансових ресурсів за ступінь залежності від кредиторів та інвесторів [9, с. 46].

Наступним етапом дослідження є аналіз ділової активності підприємства. Ділова активність підприємства – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти його діяльності та може бути досліджена на підставі якісних і кількісних характеристик. Аналіз ділової активності за якісними критеріями характеризує бізнес – середовище функціонування підприємства, зокрема: місце підприємства на товарному ринку; географію партнерських стосунків; його репутацію як ділового партнера; конкурентоздатність, активність на фінансовому ринку тощо.

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється насамперед у швидкості обороту його капіталу. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних фінансових показників оборотності, які показують необхідний рівень капіталу для підтримки визначеного обсягу виробничо – комерційної діяльності [8, с. 48].

Розгляд підприємства з позиції системного взаємозв'язку усіх факторів виробництва дозволяє підтримувати стійкий режим функціонування підприємства шляхом постійних управлінських впливів, що виявляються на основі прийняття і реалізації науково обгрунтованих рішень. Поряд з тим ринкові відносини суттєво ускладнюють умови господарювання і значно посилюють конкурентну боротьбу між господарюючими суб'єктами, що може погіршувати їхній економічний стан і як наслідок – призводити до банкрутства.

У відповідності із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом» банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Банкрутство є наслідком розвитку кризового фінансового стану, коли підприємство проходить шлях від короткотермінової епізодичної до стійкої (хронічної) платоспроможності.

За допомогою методів фінансового аналізу можна спрогнозувати можливе банкрутство підприємства, обгрунтувати заходи щодо забезпечення виходу з кризової ситуації. Нами використана методика прогнозування банкрутства згідно з чинним законодавством і класичними моделями Альтмана.

Однією з перших і найпростіших моделей прогнозування ймовірності банкрутства вважається двофакторна модель Е. Альтмана. У моделі враховуються фактором ризику є можливість незабезпечення позикових коштів власними в майбутньому періоді. Дана модель ґрунтується на двох ключових показниках - коефіцієнті поточної ліквідності і коефіцієнті фінансової залежності (частки позикових коштів), від яких, на думку Е. Альтмана і досить великого числа фахівців, залежить ймовірність банкрутства підприємства. Ці показники множаться на вагові значення коефіцієнтів, знайдені емпіричним шляхом і характеризують значимість кожного з цих факторів, а потім результати складаються з якоюсь постійною величиною, також отриманою тим же (дослідно-статистичним) способом: $Z = -0,3877 - 1,0736K_{тл} + 0,0579K_{фз}$. Якщо $Z = 0$, ймовірність банкрутства дорівнює 50%. Якщо $Z < 0$, ймовірність банкрутства менше 50% і далі знижується в міру зменшення Z . Якщо $Z > 0$, ймовірність банкрутства більше 50% і зростає із зростанням Z . Помилка прогнозу ймовірного банкрутства за допомогою двофакторної моделі оцінюється інтервалом $\pm 0,65$. Прогноз ймовірності банкрутства по двофакторній Z - моделі Альтмана в ПП «Врожай Агро-1» наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.
Прогноз ймовірності банкрутства по двофакторній Z- моделі Альтмана в ПП «Врожай Агро-1»
Шепетівського району Хмельницької області

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Абсолютна зміна (+,-)	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,88	3,09	4,59	2,71	2,0
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,72	0,83	0,79	0,07	$\geq 0,5$
Коефіцієнт ймовірності банкрутства	-3,23	-5,27	-7,88	-11,11	x
Прогноз ймовірності банкрутства	менше	менша	менша	x	x

Прогнозувавши ймовірність банкрутства по двофакторній моделі Альтмана бачимо, що коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 2,71. Коефіцієнт фінансової незалежності зріс до 0,07, що відповідає нормативному значенню. Отже, ймовірність банкрутства становить від'ємне значення -11,11, тобто ймовірність банкрутства менше, ніж 50%.

Згодом Альтман ускладнив свою Z-модель, прив'язавши її до рівня рентабельності проданої продукції і довівши кількість відносних показників до п'яти. Таким чином, індекс Альтмана став представляти собою функцію від деяких показників, що характеризують економічний потенціал підприємства і результати його роботи за минулий період. У загальному вигляді індекс кредитоспроможності (Z) має вигляд: $Z = 1,2 K_1 + 1,4 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + 0,999 K_5$. Якщо $Z = 1,8$ і менше, то ймовірність банкрутства дуже висока; якщо $Z =$ від 1,81 до 2,7 – висока; якщо $Z =$ від 2,8 до 2,9 – можлива ймовірність банкрутства і $Z =$ від 3 і вище – дуже мала. Прогноз ймовірності банкрутства по п'ятифакторній Z – моделі Альтмана в ПП «Врожай Агро-1» наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3
Прогноз ймовірності банкрутства по п'ятифакторній Z – моделі Альтмана в ПП «Врожай Агро-1»
Шепетівського району Хмельницької області

Показники	2012 р.	2013р.	2014р.	Абсолютна зміна (+,-)
1. Частка власних оборотних коштів у активах, K1	0,72	0,35	0,74	0,02
2. Рентабельність активів, обчислена за нерозподіленим прибутком, K2	0,05	0,01	- 0,33	- 0,38

3.	Рентабельність активів, обчислена за прибутком до сплати відсотків, КЗ	0,05	0,01	- 0,33	- 0,38
4.	Коефіцієнт автономії, К4	2,57	4,99	3,83	1,26
5.	Коефіцієнт ресурсівддачі, К5	0,40	0,68	1,30	0,9
6.	Коефіцієнт ймовірності банкрутства за Z_{68} – моделі	2,60	4,31	2,94	0,34
7.	Коефіцієнт ймовірності банкрутства за Z_{83} – моделі	1,93	3,08	2,13	0,20
8.	Прогноз ймовірності банкрутства за Z_{68} – моделі	висока	мала	можлива	X
9.	Прогноз ймовірності банкрутства за Z_{83} – моделі	висока	мала	висока	x

Зробивши прогноз ймовірності банкрутства по п'ятифакторній Z – моделі Альмана бачимо, що коефіцієнт ймовірності банкрутства за формулою Альмана 1968 року збільшився на 0,34, а за формулою 1983 року на 0,20. Отже, ПП «Врожай Агро-1» має можливість стати банкрутом.

Отже, серед існуючих моделей прогнозування банкрутства, на сьогодні не має методики, що може надати достовірні результати про банкрутство вітчизняних підприємств. При використанні тих чи інших методів та методик прогнозування ймовірності банкрутства має місце отримання суперечливих висновків про рівень фінансового стану підприємства за загрозу банкрутства. Потрібно розробити модель, в якій оцінка фінансового стану українських підприємств базувалася б на вітчизняних стандартах обліку і звітності, яка б використовувала статистичну, інформаційну базу вітчизняних підприємств з урахуванням специфіки галузі, що дало б змогу враховувати особливості їх діяльності.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємства у виробітку і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню їх діяльності. Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом суми власного капіталу (чистих активів), основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, а також отриманий унаслідок надзвичайних обставин.

Фінансовий стан підприємства може бути, стійким, нестійким (передкризовим) і кризовим. Про стійкому фінансовому стані підприємства свідчить його здатність повністю і в строк здійснювати платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі, без серйозних наслідків переносити непередбачені потрясіння й підтримувати свою платоспроможність, а відсутність перерахованих якостей з великою ймовірністю говорить про нестійкість фінансового стану підприємства.

Фінансовий стан підприємства, його стійкість і стабільність безпосередньо залежать від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Якщо виробничий і фінансовий плани успішно виконуються, то це сприятливо впливає на фінансове становище підприємства, і, навпаки, через недовиконання плану з виробництва і реалізації продукції відбувається підвищення її собівартості, зменшення виручки і суми прибутку і як наслідок погіршення фінансового стану підприємства і його платоспроможності. Значить, стійкий фінансовий стан підприємства - це підсумок грамотного і вправного управління всім комплексом факторів, безпосередньо визначає результати господарської діяльності підприємства. Стійкий фінансовий стан в свою чергу робить позитивний вплив на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами.

Отже, фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності підприємства повинна забезпечувати планомірні надходження і витрачання фінансових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу і найбільш ефективне його використання.

Література.

1. Бабіченко В. В. Розроблення прогнозного балансового звіту підприємства / Бабіченко В. В. – К: Фінанси України.- 2005.- № 11.- С.110-118.
2. Бутинець Ф. Ф. Звітність підприємства/ Ф. Ф. Бутинець, В. П. Бондар. — Житомир: ЖДТУ, 2005. — 427 с.
3. Бухгалтерський облік (загальна теорія)/ [Бачинський В.І., Куцик П. О., Медвідь Л. Г., Попітїч Т. В.]. К: Навч. посіб. - Львів: "Магнолія - 2006", 2010. - 319 с.
4. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств/ Гадзевич О. І.— К.: Кондор, 2004. — 180 с.
5. Даньків Й. Я. Бухгалтерський облік/ Й. Я. Даньків, М. Я. Остап'юк . — К.: Знання, 2007. — 469 с.
6. Деева Н.М. Аудит/ Н. М. Деева, О. І. Дедіков. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 182с.
7. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація/ Дорош Н. І. — К.: Товариство "Знання" КОО, 2004. — 402 с.
8. Загурський О. М. Фінансовий аналіз : кредитно – модульний курс/ Загурський О. М. –К.: ЦУЛ, 2013. -472 с.
9. Лишilenко О. В. Бухгалтерський управлінський облік/ Лишilenко О. В. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 253 с.
10. Мякота В. Бухгалтерський облік на малих підприємствах/ Мякота В. — Х.: Видавничий будинок "Фактор", 2004. — 328 с.
11. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік/ Г. В. Нашкерська. — К.: Кондор, 2005. — 504 с.
12. Непочатенко О, О. Фінанси підприємств/ О. О. Непочатенко. –К.: ЦУЛ, 2013. – 504 с.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” Наказ МФУ від 31.03.99р. №87
14. Склябінська А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / А.І. Склябінська, С.А. Дружниця, Л. Д. Федорук; за загальною ред. д. е. н., проф. М. П. Войнаренка - Львів: "Новий світ - 2000", 2013. - 342 [2] с.
15. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Ю. М. Тютюнник. – К.: Знання, 2012. – 815 с.
16. Фінансовий аналіз/ Білик М. Д., Павловська О. В., Пritуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю./ К: Навч. посіб. - 2-ге вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2007. - 592 с.

References.

1. Babichenko, V. V. (2005), *Rozroblennia prohnznoho balansovoho zvituu pidpriemstva* [The development of forecasted balance sheet of the company], K: Finansy Ukrainy, Kyiv, Ukraine
2. Butynets', F. F. (2005), *Zvitnist' pidpriemstva* [Enterprise Reporting], ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine
3. Bachyns'kyj, V.I. Kutsyk, P. O. Medvid', L. H.and Popitich T. V. (2006), *Bukhhalters'kyj oblik (zahal'na teoriia)* [Accounting (General Theory)], K: Navch. posib., Mahnoliia, Lviv, Ukraine
4. Hadzevych, O.I. (2004), *Osnovy ekonomichnoho analizu i diahnostryky finansovo-hospodars'koi diial'nosti pidpriemstv* [Foundations of Economic Analysis and diagnostics of financial and economic activity of enterprises], K.: Kondor, Kyiv, Ukraine
5. Dan'kiv, J. Ya. and Ostap'iu, M. Ya. (2007), *Bukhhalters'kyj oblik* [Accounting], K.: Znannia, Kyiv, Ukraine
6. Dieieva, N.M. and Dedikov, O. I. (2007), *Audyt* [Audit], K.: Tsentru uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine
7. Dorosh, N. I. (2004), *Audyt: metodolohiia i orhanizatsiia* [Audit: Methodology and organization], K.: Znannia, Kyiv, Ukraine
8. Zahurs'kyj, O. M. (2013), *Finansovyy analiz : kredytno – modul'nyj kurs* [Financial analysis, credit - module course], K.: TsUL, Kyiv, Ukraine
9. Lyshylenko, O. V. (2004), *Bukhhalters'kyj upravlins'kyj oblik* [Accounting Management Accounting], K.: Tsentru navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine
10. Miakota, V. (2004), *Bukhhalters'kyj oblik na malykh pidpriemstvakh* [Accounting for small businesses], Kh.: Vydavnychyj budynok "Faktor", Kharkov, Ukraine
11. Nashkers'ka, H. V. (2005), *Finansovyy oblik* [Financial Accounting], K.: Kondor, Kyiv, Ukraine
12. Nepochatenko, O, O. (2013), *Finansy pidpriemstv* [Finance companies], K.: TsUL, Kyiv, Ukraine
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (1999), “Position (Standard) 1” « General Requirements for Financial Reporting » Order of Cabinet of Ministers of Ukraine 31.03.99 year. №87
14. Skliabins'ka, A.I. Druzhnysia, S. A. and Fedoruk, L. D. (2013), *Finansovyy analiz: navch. posib. (dliia stud. vysch. navch. zakl.)* [Financial Analysis: teach. guidances. (for students. HI. teach. bookmark.)], Novyy svit, Lviv, Ukraine
15. Tiutiunnyk, Yu M. (2012), *Finansovyy analiz: navch. posib* [Financial Analysis: teach. guidances.], K.: Znannia, Kyiv, Ukraine
16. Bilyk, M. D. Pavlovs'ka, O. V. Prytuliak, N. M. and Nevmerzhyts'ka, N. Yu. (2007), *Finansovyy analiz* [Financial Analysis], 2nd ed, K.: KNEU, Kyiv, Ukraine

Стаття надійшла до редакції 28.09.2015 р.